

Slovenský národný komitét pre chémiu
Medzinárodnej únie pre čistú a aplikovanú chémiu
(SNK IUPAC)

Z á p i s n i c a

zo zasadnutia Slovenského národného komitétu pre chémiu IUPAC (SNK IUPAC),
ktoré sa uskutočnilo dňa 29. mája 2014 o 10,00 hod. v zasadačke Chemického
ústavu SAV

Prítomní: podľa prezenčnej listiny

Program:

1. **Kontrola zápisnice zo zasadnutia SNK IUPAC v r. 2013**
2. **Aktuálne aktivity IUPAC-u a SNK IUPAC; vrátane informácie o akceptovaných nomináciách slovenských NR** (M. Drábik)
3. **Správa o činnosti SNK, spolupráca SNK a SCHS** (M. Drábik, D. Berek, V. Milata)
4. **Informácie o činnosti členov SNK, reprezentanti SK v divíziách, príp. v iných štruktúrach IUPAC** (krátke informácie o činnosti: M. Drábik, J. Labuda, I. Lacík, D. Berek)
5. **Finančné otázky**
6. **Výber informácií zo 47. G. A. IUPAC a 44. kongresu IUPAC** (M. Drábik, D. Berek)
7. **Rozličné** (o. i.: 66. Zjazd chemikov, podľa Zápisnice z mája 2013, Rejuvenácia SNK)

Zasadnutie otvoril a viedol predseda SNK IUPAC Milan Drábik, (tel.: 02 – 54410 474, 60296 332; e-mail: uachmdra@savba.sk, drabik@fns.uniba.sk). Predložil a zdôvodnil návrh, aby body 2., 3., a 6. programu boli na zasadnutí prerokované spoločne. Prítomní členovia SNK s návrhom súhlasili.

Ad 1)

Kontrola zápisnice zo zasadnutia SNK IUPAC v r. 2013:

- Nominácie – Milan Drábik informoval o výsledku konzultácií o stave nominácií, ktoré uskutočnil v priebehu roka 2013 na sekretariáte IUPACu, viacej pozri ad 2.

- Zoznam členov – v SR a na webe SCHS je v poriadku. Na sekretariát IUPACu bude zaslaný návrh aktualizovať na web stránke IUPACu zoznam členov zo SR, a to nasledovne:

Members for Slovakia,

The list in the IUPAC web-page should be modified, as *indicated*

- [Berek, Dusan](#) -- [Slovak Academy of Sciences](#) (deputy of chairman of Slovak National Committee of IUPAC)
- [Betina, V.](#) -- [Slovak Technical University](#) **delete from the list (retired, not active any more in the community of chemists in Slovakia)**
- [Bustin, Dusan](#) -- [Slovak Technical University](#)
- [Cernak, Juraj](#) -- [P. J. Safarik University](#)
- [Drábik, Milan](#) -- [Slovak Academy of Sciences](#) (chairman of Slovak National Committee of IUPAC)
- [Hanic, F.](#) -- [Slovak Academy of Sciences](#) **delete from the list (retired, not active any more in the community of chemists in Slovakia)**
- [Holba, Vladislav](#) -- [Comenius University](#) **delete from the list (died)**
- [Hrdlovic, Pavol](#) -- [Slovak Academy of Sciences](#)
- [Korenko, Michal](#) -- [Slovak Academy of Sciences](#)
- [Kovacicová, Jana](#) -- [Ústav Preventívnej a Klinickej Medicíny](#)
- [Kristian, Pavol](#) -- [P. J. Safarik University](#)
- [Labuda, Jan](#) -- [Slovak University of Technology](#)
- [Lacík, Igor](#) -- [Slovak Academy of Sciences](#)
- [Macasek, Fedor](#) -- [Comenius University](#)
- [Mariassy, Michal](#) -- [Slovak Institute of Metrology](#)
- [Milata, Viktor](#) -- [Slovak Technical University](#)
- [Omastova, Maria](#) -- [Slovak Academy of Sciences](#)
- [Putala, Martin](#) -- [Comenius University](#)
- [Stach, Marek](#) -- [Slovak Academy of Sciences](#) (new E-mail: marek.stach@zf.com)
- [Suri, Marcel](#) -- [GeoModel](#)
- [Valent, Aladar](#) -- [Comenius University](#) **delete from the list (retired, not active any more in the community of chemists in Slovakia)**

Add, please, new member:

- Gyepesova, Dalma (uachgyep@savba.sk) – Slovak Chemical Society secretary of Slovak National Committee of IUPAC
- Na VZ a kongrese sa zúčastnili M. Drabik a D. Berek (oficiálni delegáti). Na kongrese sa zúčastnilo s aktívnymi vedeckými príspevkami aj niekoľko ďalších kolegov/kolegyň (ÚPo SAV, ÚACH SAV, PRIF UK, PRIF UPJŠ, Prešovská univerzita).
- Rejuvenácia (M. Putala – nábor kolegu/ov z oblasti medic. chémie zostáva otvorený.)
- Časopisy – náš odber pokračuje ako v minulosti. IUPAC uzavrel zmluvu s novým vydavateľom CI aj PAC – de Gruyter, časopisy sú dostupné aj elektronicky:
  - <http://www.degruyter.com/view/j/pac?rskey=FqKafb&result=1> alebo <http://www.degruyter.com/view/j/pac> PAC (Pure & Applied Chemistry)
  - <http://www.degruyter.com/view/j/ci?rskey=yU4HTb&result=3> alebo <http://www.degruyter.com/view/j/ci> CI (Chemistry International)

Ad 2), ad 3) a ad 6)

Aktuálne aktivity IUPAC-u a SNK IUPAC; vrátane informácie o akceptovaných nomináciách slovenských NR:

Správa o činnosti SNK, spolupráca SNK a SCHS (M. Drábik, D. Berek, V. Milata):

Výber informácií zo 47. G. A. IUPAC a 44. kongresu IUPAC (M. Drábik, D. Berek)

47. Valné zhromaždenie IUPAC a 44. kongres IUPAC sa konali v tureckom Istanbule v dňoch 09. - 16. 08. 2013. Slovenská delegácia na tomto vrcholnom celosvetovom zhromaždení chemikov bola počtom nevelká, jej členovia sa však aktívne podieľali ako na rokovaní odborných divízií a samotného 47. Valného zhromaždenia IUPAC (doc. M. Drábik, doc. D. Berek, Ing. I. Lacík), tak aj vedeckými príspevkami v programe 44. Kongresu IUPAC (popri oficiálnych delegátoch aj účastníci z ÚPo SAV, PRIF UK, PRIF UPJŠ a z Prešovskej univerzity).

Valné zhromaždenie:

Významná časť aktivít v štruktúrach IUPAC vzniká systémom „bottom-up“, t. č. sú o. i. aktuálne príprava a diskusia o stratégii a aktualizácii dlhodobých cieľov IUPACu pri vstupe do druhej storočnice jeho existencie (IUPAC vznikol v r. 1919).

Naše aktivity a kredit chemikov zo Slovenska sú v IUPACu pozitívne reflektované na rôznych úrovniach. Za zmienku stoja napr.: post „president-elect“ v divízii Analytickej chémie pre prof. J. Labudu, podpora divízie Anorganickej chémie a súvisiace potvrdenie IUPAC sponzorstva pre pripravovanú „11th Conference on Solid State Chemistry“ (Ústav anorganickej chémie SAV, Júl 2014, Trenčianske Teplice).

Z kongresu len krátko o dvoch plenárnych prednáškach:

Prof. A. Heeger (CBrite Inc. Santa Barbara, chemik, Nobelova cena v r. 2000) plenárna prednáška na Kongrese – „The role of the Heisenberg uncertainty principle in bulk heterojunction solar cells“, okamžitá (časovo lokalizovaná) pravdepodobnosť ultrarýchlych elektrónových prechodov vs. ich šírenie v priestore v solárnych celách.

Prof. B. Halliwell (National University of Singapore, biochemik) plenárna prednáška na Kongrese – „The wandering of a free radical – assessing antioxidants and their impact on health and disease“, voľné radikály vs. antioxidanty, od jednoduchej klasifikácie v minulosti ku komplexnosti problému v súčasnosti.

Nové „posty“ chemikov zo Slovenska v IUPACu:

- Ján Labuda – viceprezident divízie Analytická chémia na roky 2014-2015, potom táto pozícia ústi do funkcie prezidenta na r. 2016 a 2017.
- Milan Drábik - Asociovaný člen (2014-2017) a reprezentant divízie Anorganická chémia (2014-2015) v Medzidivíznom komitáte pre terminológiu, nomenklatúru a symboly (ICTNS), návrh na reprezentant divízie Anorganická chémia v medzidivíznej subkomisii Materiálová chémia.

Noví národní reprezentanti (NR):

- Ing. Michal Korenko, PhD. (ÚACH SAV), schválená nominácia
do divízie Fyzikálna a biofyzikálna chémia
- Prof. Ing. Viktor Milata, DrSc. (FCHPT STU), schválená nominácia
do divízie Organická a biomolekulárna chémia
- Doc. RNDr. Martin Putala, PhD. (PriF UK), schválená nominácia
do divízie Chemické názvoslovie a štruktúrna reprezentácia

Súčasní členovia divízií IUPACu (J. Labuda – analytická chémia, I. Lacík – polyméry a M. Drábik – anorganická chémia) vyslovili svoje skúsenosti s prácou v divíziách (správy o aktuálnom roku 2013 pozri v bode 4). Na základe týchto skúseností doporúčajú novým NR

aktívny kontakt s prácou divízií, do ktorých sú zaradení. A to predovšetkým prostredníctvom elektronickej komunikácie, prípadne osobnou účasťou na schôdzach, programe divízií a v projektoch divízií. Určite sa treba vystríhať ignorovaniu výziev od kolegov z divízií, akokoľvek stručná, ale kompetentná odpoveď je totiž jedným z obrazov o možnostiach a schopnostiach osloveného. Aktivita v divíziách a účasť na formulovaní a riešení projektov IUPAC sú aj prínosom pre vlastnú vedeckú prácu. Všetko toto prispieva, podľa skúseností súčasných, ako aj predchádzajúcich členov, k predpokladom pre „postup“ v rámci volieb NR do pozícií AM, TM v divíziách IUPACu.

Milan Drábik konštatoval, že členovia SNK sa všestranne podieľajú na práci SCHS, čo tvorí základný rámec spolupráce a spoločnej činnosti SNK a SCHS. Účastníci zasadnutia sa zhodli v konštatovaní, že práve vďaka vyššie uvedeným a podobným aktivitám je SNK postupne chápaný členmi SCHS, a chemikmi na Slovensku ako aktívna, efektívna a autonómna entita s prirodzenou väzbou na SCHS a chemické pracoviská. Možnosti ďalšieho zlepšenia sú o.i. v účelnom rozširovaní prepojenia a vzájomnej pomoci s/od SCHS.

Ohľadne ďalšieho takéhoto rozvoja spolupráce SNK a SCHS prítomní predložili a diskutovali niekoľko zaujímavých konkrétnych podnetov. Mária Omastová navrhla pokračovať v hľadaní vhodných osôb do divízií, v ktorých nemáme NR (napr. divízia medicínska chémia). Taktiež predložila spoločný podnet (s Milanom Drábikom) na cenu IUPACu pre víťazov súťaže postrov na 67. Zjazde chemikov 2015. Milan Drábik tlmočil informácie z IUPACu o udeľovaní takýchto ocenení a následne sa prítomní zhodli na zámere „IUPAC award/poster prize – dve ocenenia, a to pre PhD študenta a pre post-doca do 35 rokov“. Milan Drábik osloví v tomto zmysle a predloží návrh/požiadavku na sekretariát a Byro IUPACu. Viktor Milata pripomenul význam informovania o aktivitách SNK a IUPACu v ChemZi, konštatovalo sa, že aktuálna frekvencia a zaraďovanie takýchto informácií môžu byť pozmenené na pravidelnú rubriku o IUPACu a SNK v ChemZi. Martin Putala informoval, že MChO v aktuálnom ročníku neobdrží finančnú podporu IUPACu. Prítomní vyslovili počudovanie, obzvlášť ak MChO je asociovanou organizáciou IUPACu. Martin Putala pripraví na odoslanie Byru IUPACu list v mene MChO, SNK tento list podporí svojim kladným stanoviskom.

Ad 4)

Informácie o činnosti členov SNK, reprezentanti SK v divíziách, príp. v iných štruktúrach IUPAC (krátke informácie o činnosti: M. Drábik, J. Labuda, I. Lacík, D. Berek):

M. Drábik, divízia anorganická chémia:

Od januára 2014 je M. Drábik menovaný na návrh divízie Anorganická chémia za AM a DR v ICTNS (Medzidivízny komitét pre terminológiu, nomenklatúru a symboly). Hneď v marci práve ako AM ICTNS recenzoval rukopis „ID PAC-REC-14-02-11 entitled "Terminology on carrier, specific activity, and purities in nuclear and radiochemistry, radioanalytical and radiopharmaceutical chemistry", with Prof. Bonardi as contact author“. Práca sa čoskoro objaví v PAC ako Technical report alebo provisional recommendation. Na schôdzi divízie počas VZ v r. 2013 prijal návrh za reprezentanta divízie anorganická chémia v subkomisii materiálová chémia, spoločnej pre tri divízie IUPACu (anorganická chémia, polymérna chémia a (bio)fyzikálna chémia). V súčasnosti sa podieľa na diskusii o reorientácii projektu „Terminology of nanomaterials and nanotechnology in polymer science“ na „Terminology of nanomaterials and nanotechnology in materials chemistry“.

Na návrh M. Drábika a organizačného výboru bola konferencia SSC2014 príslušnými autoritami IUPACu zaradená medzi IUPACom sponzorované konferencie v roku 2014. S tým súvisí aj príprava špecializovaného čísla PAC, ktoré bude obsahovať vedecké články plenárnych a key-note prednášateľov na konferencii. M. Drábik má úlohu a povinnosti Konferenčného editora tohto špecializovaného čísla PAC.

Na schôdzi divízie (júl 2014) predkladá podľa aktuálnej Agendy: a) Report from the Interdivisional Subcommittee on Materials Chemistry, b) Report from the Interdivisional Committee on Terminology, Nomenclature, and Symbols, c) informácie o Possible new project on Terminology of nanomaterials and nanotechnology in materials (pôvodne polymer) chemistry, a d) správu o 11th Solid State Chemistry conference (SSC 2014) Trenčianske Teplice, Slovakia, July 2014.

J. Labuda, divízia analytická chémia:

J. Labuda v úvode svojej rekapitulácie vyslovil „poznámku pod čiaru“, ktorou vyzval hľadať konkrétne možnosti širšieho účelného prepojenia a pomoc s/od SCHS. Od 1.1.2014 je voleným viceprezidentom výboru divízie analytickej chémie. Podľa tradície by táto pozícia mala ústiť do funkcie prezidenta na r. 2016 a 2017.

Výbor mal rokovanie v Pecs, Maďarsko, 26. - 29. 3. 2014, kde si členovia výboru divízie rozdelili kompetencie a úlohy v zložení pre nové bienium. Veľká pozornosť sa venovala nielen čiastkovým projektom, ale dáždnikovému projektu reedície kompendia Terminológie analytickej chémie (Orange Book). Väčšina kapitol je zhruba hotová a do leta má prebehnúť ich úprava výberom pojmov z pomerne značného rozsahu navrhnutých pojmov, po ktorom bude nasledovať redakčná edícia štruktúry každého hesla. Prezident a ostatní členovia vrátane národných reprezentantov a pridružených členov su informovaní a sú v kontakte.

I. Lacík, divízia polyméry:

Svoj podiel na činnosti divízie rozdelil na časť organizačnú a časť vedeckú. V organizačnej časti sú to úlohy a) Associate member of the Polymer Division Committee for years 2014 – 2015 a b) Evaluátor aplikácií pre IUPAC sponsorship konferencií v divízii.

K vedeckej činnosti divízie polyméry príspevok I. Lacíka predstavujú predovšetkým nasledovné aktivity:

- a) Člen Subcommittee SC on Modeling of Polymerization Kinetics and Processes
- b) Kontinuálna práca, ca od r. 2004, na IUPAC-doporučených technikách pre získavanie IUPAC-doporučených rýchlostných konštantách radikálovej polymerizácie
- c) Účasť na IUPAC-sponzorovaných projektoch
  - Vedie aktivity ohľadne rýchlostných konštant propagácie radikálovej polymerizácie vo vodnom prostredí. Článok v príprave: Igor Lacík,* Marek Stach, Peter Kasák, Vladislav Semak, Lucia Uhelská, Anna Chovancová, Günter Reinhold, Peter Kilz, Guillaume Delaittre, Bernadette Charleux, Isabelle Chaduc, Franck D'Agosto, Muriel Lansalot, Marianne Gaborieau, Patrice Castignolles, Robert G. Gilbert, Zachary Szablan, Christopher Barner-Kowollik, Pascal Hesse, Michael Buback: SEC Analysis of Poly(Acrylic Acid) and Poly(Methacrylic Acid), *Macromol Chem Phys*, to be submitted
  - Účasť na iných projektoch, v poslednom období účasť na práci a publikácii ohľadne benchmark rýchlostnej konštanty propagácie pre metyl akrylát: C. Barner-Kowollik,* S. Beuermann, M. Buback, P. Castignolles, B. Charleux, M. L. Coote, R. A. Hutchinson, T. Junkers,* I. Lacík, G. T. Russell, M. Stach, A. M. van Herk. *Critically Evaluated Rate Coefficients in Radical Polymerization - 7. Secondary-Radical Propagation Rate Coefficients for Methyl Acrylate in Bulk. Polym. Chem.* **2014**, *5*, 204-212.

Ad 5)

Finančné otázky

Členské je zaplatené, tentokrát prišlo aj potvrdenie o prijatí platby. Nielen pre členov SNK, ale pre všetkých členov SCHS je dôležitá informácia, že členstvo (a zaplatené členské) SNK

resp. SCHS v IUPACu zakladá právo člena SCHS uplatniť si zľavnené vložné, alebo iné benefity, na vybraných konferenciách, ktoré sú sponzorované IUPACom.

Ad 7)

Rozličné

- 66. Zjazd chemikov sa bude konať v dňoch 7. – 10. sept. 2014 v Ostrave. Informáciu o sérii konzultácií s kolegami v ČSCH a o predpokladanej účasti slovenských chemikov na zjazde predložili Mária Omastová a Viktor Milata.
- Výška členského – t. r. stúpila na 2300 €, návrh Byra IUPAC obsahuje (v prípade Slovenska) nárast po 100 € v ďalších dvoch rokoch. Milan Drábik vyslovil potrebu namietat' takéto zvýšenie. Prítomní členovia SNK diskutovali možnosti argumentácie do pripravenej námietky voči nárastu členského. Doporučili uviesť o. i.: 1. SNK reprezentuje v IUPACu tú časť slovenských chemikov, ktorí sú združení v SCHS. 2. SCHS je síce jedinou akademickou, ale vo všeobecnosti jednou z niekoľkých spoločností, ktoré na Slovensku združujú profesionálnych chemikov a finančná podpora (či už štátna alebo od priemyselných subjektov) je prirodzene delená/distribúovaná medzi všetky tieto spoločnosti. 3. HDP produkovaný chemickými priemyselnými subjektami je v značnej miere tvorený nadnárodnými firmami, tieto neposkytujú na činnosť (vr. členských poplatkov) spoločností, ktoré na Slovensku združujú profesionálnych chemikov, finančné prostriedky úmerné vykázanému podielu na HDP. 4. SNK a SCHS preto namietajú uvedené zvýšenie členského, ak toto vychádza z práve vykázaného podielu na HDP a nezohľadňuje „špecifikum v našej krajine“ – a) SNK reprezentuje v IUPACu tú časť slovenských chemikov, ktorí sú združení v SCHS, pričom SCHS (a SNK) je jednou z niekoľkých spoločností, ktoré na Slovensku združujú profesionálnych chemikov, ako aj b) HDP produkovaný chemickými priemyselnými subjektami je v značnej miere tvorený nadnárodnými firmami, pričom tieto neposkytujú na činnosť spoločností, ktoré na Slovensku združujú profesionálnych chemikov (vr. SCHS a SNK), finančné prostriedky úmerné vykázanému podielu na HDP.
- Veríme, že Byro a príslušný výbor IUPACu prehodnotia svoj návrh a zohľadnia primeraným koeficientom vo vzorci výpočtu nášho členského dva základné korekčné faktory. A to: a) SCHS je jednou zo spoločností, medzi ktoré je distribuovaná finančná podpora (či už štátna alebo od priem. subj.) b) k oficiálnemu podielu chemického priemyslu na slovenskom HDP prispievajú aj nadnárodné firmy, pričom ich „turnover“ je aktívom HDP v krajine sídla firmy. Podotýkame, že suma 2300 € (t.r., po zvýšení z 2100 €) je hornou hranicou našich možností v horizonte do r. 2019.
- Týždeň po schôdzi SNK bola E-mailom doručená požiadavka IUPACu vyjadriť sa k problematike redefinície jednotky látkového množstva –Mól. Táto je členmi SNK diskutovaná „per rollam“, bola uverejnená aj v ChemZi. Za cenné odpovede, podnety a poznámky ďakuje predseda SNK predovšetkým kolegom (v abecednom poradí): Prof. J. Garaj, Prof. J. Labuda a Dr. M. Mariassy. Po zosumarizovaní odpovedí, podnetov a poznámok členov SNK a SCHS bude odpoveď zaslaná do IUPACu. Jej znenie obdržia taktiež členovia SNK, a stane sa doplnkom k tejto Zápisnici.

Zapísala: RNDr. Dalma Gyepesová, CSc.

Doc. RNDr. Milan Drábik, CSc.

tajomníčka SNK IUPAC

predseda SNK IUPAC